

Rapport - Forvaltningsrevisjon av psykososialt skolemiljø

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Rendalen kommune

Møtedato

10.11.2025

Saknr

40/25

Saksbehandler Ragnhild Aashaug

Arkivkode FE-217

TI-&58

Arkivsaknr 25/365 - 2

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget slutter seg til revisors anbefalinger og sender rapporten til behandling til kommunestyret med følgende forslag til vedtak:

1. Formalisere skoleeiers internkontroll med det psykososiale skolemiljøet; inkludert
 - a. retningslinjer som gir tydelige føringer og rammer for skolens arbeid med det psykososiale miljøet, herunder kommunisering av avvik.
 - b. retningslinjer/årshjul for skoleeiers oppfølging av skolene.
 - c. gjennomføring av kontinuerlige evalueringer/vurderinger av skolens praksis på området.
2. Kommunen bør vurdere å innhente nærmere innsikt i årsaksbildet til skolefravær.
3. Kommunen bør vurdere tilpasninger i skolefraværssystemet, herunder
 - a. Definere terskelverdier for når tiltak skal iverksettes på ulike nivå.
 - b. Gjennomføre kompetanseheving blant skolens ansatte hva gjelder skolefraværproblematikken.
 - c. Konkretisere hvordan skolefravær skal følges opp når samarbeidsavtale med tiltak iverksettes.
4. Kommunen bør vurdere hvordan elever og foreldre i enda større grad kan involveres i skolens arbeid med psykososialt skolemiljø og skolefravær.
5. Kommunestyret ber kommunedirektøren orientere kontrollutvalget om status for oppfølging av punkt 1-4 til kontrollutvalget innen utgangen av april 2026.

Vedlegg

Rapport psykososialt læringsmiljø - Rendalen kommune

Utrykt vedlegg

[Prosjektplan Rendalen psykososialt skolemiljø](#)

Saksopplysninger

Kontrollutvalget i Rendalen behandlet den 15. september 2025, sak 27/25 en prosjektplan for psykososialt læringsmiljø, se utrykt vedlegg. Prosjektet er prioritert som nr. 1 i plan for forvaltningsrevisjon.

Formålet med denne forvaltningsrevisjonen er å undersøke skoleeier og skolene sitt helhetlige arbeid med å sikre et trygt og godt skolemiljø for elevene. Forvaltningsrevisjonen er forbedringsorientert.

Med psykososialt miljø menes de mellommenneskelige forholdene på skolen, det sosiale miljøet og hvordan elevene og personalet opplever dette. Det psykososiale miljøet handler også om elevenes opplevelse av læringssituasjonen (Kunnskapsdepartementet, 2006)

Revisjonskriterier er de krav og normer som kommunen måles mot. Revisjonskriteriene her er kommuneloven, opplæringslova med forskrifter, rundskriv om skolemiljø og Prop 81 L – endringer av internkontrollregler i sektorlovgivningen (tilpasning til ny kommunelov).

Metodene som er brukt er dokumentanalyse og intervjuer. Dokumentanalysene er gjort ut fra hvordan kommunen og skolene har bygd opp de formelle systemene sine innenfor det reviderte området.

Det er gjennomført 9 intervjuer med: kommunedirektør, oppvekstsjef, rektor og lærer ved Berger skole, rektor og lærer ved Fagertun skole, 2 foreldrerepresentanter og elevrepresentant.

Heretter beskrives det hvordan problemstillingene er svart ut.

Hvordan arbeider skolene systematisk og kontinuerlig for å sikre et godt psykososialt skolemiljø for elevene i grunnskolene?

1. Det sees på planer, prosedyrer og tiltak skolene har for å forebygge og fange opp saker som gjelder elevene sitt skolemiljø?
2. Involvering av elever og foreldre i arbeidet med psykososialt skolemiljø.
3. Hvilke læringsmiljøundersøkelser som gjennomføres og oppfølgingen av disse.

Det konkluderes med at Rendalen kommune har et hensiktsmessig opplegg for å jobbe systematisk og kontinuerlig for å sikre et godt psykososialt skolemiljø for elevene i grunnskolene. Det begrunnes med at:

- det er etablert hensiktsmessige møteserier mellom rektorer og skoleeier.
- det er en overbygning av planverk og rutiner som – når de følges – legger til rette for at uønskede forhold raskt kan fanges opp og håndteres.
- kjente problemområder, som for eksempel skolefravær, har betydelig oppmerksomhet fra skolens personell og som fremstår som å bli tatt på alvor.
- forebyggende programmer, kompetanseheving og bruk av læringsmiljøundersøkelser er hensiktsmessig og understøtter skolens arbeid med å legge til rette for et trygt og godt skolemiljø.

Disse forbedringsområdene er identifisert:

- Skoleeier kan i større grad kan etterspørre informasjon om det psykososiale skolemiljøet.
- Det er rom for en enda bedre involvering av elever og foreldre for det psykososiale skolemiljøet.

For denne problemstillingen oppsummeres det med at en avhengig av dedikerte enkeltpersoner for å sikre en god informasjonsflyt og at skolemiljø settes tilstrekkelig høyt på agendaen. Det kan være nyttig om skoleeier i større grad etterspør informasjon om det psykososiale skolemiljøet, for eksempel i faste møtetrekker med rektorene.

Er det etablert system og rutiner som bidrar til å sikre at tilfelle der elever ikke har et trygt og godt skolemiljø, blir fanget opp og håndtert i samsvar med kravene i opplæringsloven?

1. Hvilke tiltak og prosedyrer har skolene for å følge opp saker hvor elevene ikke har et trygt og godt skolemiljø?
2. Hvilke rutiner og prosedyrer har skolene som beskriver hvordan aktivitets- og dokumentasjonsplikten skal håndteres?
3. Hvordan arbeider kommunen og skolene med skolefravær?

Rapporten konstanterer at det er etablert system og rutiner for å fange opp og håndtere tilfelle hvor elever ikke har et trygt og godt skolemiljø, og systemet og rutinene vurderes hensiktsmessige ut fra forholdene.

Innsamlede data viser at systemet for fraværsregistrering oppleves å fungere godt i skolehverdagen. Rendalen kommune hadde en median på 17 dager fravær på 10 trinn for skoleåret 2023-2024. Dette var vesentlig høyere enn den nasjonale medianen på 8 dager. Det er i samarbeid mellom kommunene i Nord-Østerdal etablert et system for oppfølging av skolefravær. Dette systemet inkluderer viktige tema som fraværsregistrering, kartleggings skjemaer og handlingsrekkefølge ved bekymringsfullt skolefravær.

Disse forbedringsområdene er identifisert:

- Det er behov for å revidere ordensreglementene for Berger skole og barnetrinnet ved Fagertun skole for å reflektere nye krav i revidert versjon av opplæringsloven og eventuelle endringer siden reglementene sist ble revidert. Eksempel på tema er fysisk inngripen jmfør § 13-4 og bruk av sosiale medier og digitale flater. Det kan også vurderes om skolene skal en mer ensartet mal og struktur for ordensreglementene, slik at det er likt for elevene på Berger skole som flytter til Fagertun i 8. klasse.
- Det kan etableres en rutine og varslingsskjema for hvordan skolene skal varsle skoleeier om skolemiljøsaker, og hvordan skoleeier skal følge opp disse sakene.
- Fraværsregistrering
 - Defineres flere kvantitative terskelverdier som tydeliggjør når tiltak skal iverksettes på ulike nivå, f. eks. antall dager fravær per måned eller prosent fravær per termin.
 - Kompetanseheving blant skolens ansatte knyttet til skolefravær, som f. eks. hvordan en identifiserer skolefravær, innsikt i årsakssammenhenger, bruk av kartleggingsverktøy og tiltak for å forebygge og tilrettelegge for redusert skolefravær.
 - Skolefraværplanen bør konkretisere hvordan skolefraværet skal følges opp etter at samarbeidsavtale med tiltak iverksettes.
- Tettere involvering og samarbeid mellom skole og hjem i arbeidet med skolefravær. En sterkere integrering av foreldrene i arbeidet, skaper bevisstgjøring rundt viktigheten av skolenærvær og sikrer en enhetlig kommunikasjon mellom skole og hjem på dette området.

Hvordan har kommunen som skoleeier internkontroll med det psykososiale skolemiljøet?

1. Hvordan implementeres nye krav i opplæringsloven?

Skoleeiers internkontroll med det psykososiale skolemiljøet er fragmentert og uformell. I små kommuner som har begrensede administrative ressurser, er det viktig å sikre en effektiv og smidig internkontroll

Disse forbedringsområdene er identifisert:

- Det er behov for å formalisere internkontrollen gjennom retningslinjer som gir tydelige føringer og rammer for skolens arbeid med skolemiljøet.
- Det er behov for å formalisere skoleeiers oppfølging av skolene gjennom retningslinjer og årshjul. Skoleeier må gjennom oppfølgingen hente inn tilstrekkelig informasjon for å kunne vurdere skolens praksis.
- For å sikre en systematisk internkontroll er det behov for at skoleeier kontinuerlig vurderer skolens praksis og om denne samsvarer med etablerte krav.
- Skoleeier bør formalisere hvordan avvik som avdekket praksis i strid med opplæringsloven skal kommuniseres, samt formalisere hvordan skolene skal følges opp.

Revisors anbefalinger

På grunnlag av vurderingene, kommer revisor med disse anbefalingene:

1. Formalisere skoleeiers internkontroll med det psykososiale skolemiljøet; inkludert
 - a. retningslinjer som gir tydelige føringer og rammer for skolens arbeid med det psykososiale miljøet, herunder kommunisering av avvik.
 - b. retningslinjer/årshjul for skoleeiers oppfølging av skolene.

- c. gjennomføring av kontinuerlige evalueringer/vurderinger av skolenes praksis på området.
2. Kommunen bør vurdere å innhente nærmere innsikt i årsaksbildet til skolefravær.
3. Kommunen bør vurdere tilpasninger i skolefraværssystemet, herunder
 - a. definere terskelverdier for når tiltak skal iverksettes på ulike nivå.
 - b. gjennomføre kompetanseheving blant skolens ansatte hva gjelder skolefraværproblematikken.
 - c. konkretisere hvordan skolefravær skal følges opp når samarbeidsavtale med tiltak iverksettes.
4. Kommunen bør vurdere hvordan elever og foreldre i enda større grad kan involveres i skolenes arbeid med psykososialt skolemiljø og skolefravær.

Vurdering og konklusjon

Rapporten svarer ut prosjektplanen og kontrollutvalgets bestilling, og kommer med tydelige vurderinger og anbefalinger. Kommunedirektøren gir i sin høringsuttalelse tilbakemelding om at temaet er veldig viktig for å ivareta elevene på en god måte i skole hverdagen, og mener at anbefalingene bør følges opp.

Skolen er en fellesarena både for fag og for elevenes dannelsesprosess, sosial utvikling, mestringfølelse og relasjonskompetanse. Gjennom kontinuerlig arbeid med skolens psykososiale miljø skal dette forebygge ekskludering, krenkelser, utenforskap og mobbing. For det psykososiale skolemiljøet er det elevens egen opplevelse som er avgjørende. Da er det vesentlig at skolen ikke bagatelliserer elevens opplevelse, og at alle som har en relasjon til skolen bidrar i dette arbeidet. Det er et ordtak som heter at det skal en hel landsby til for å oppdra et barn. Rapporten forsterker det inntrykket. Det arbeides bra på mange fronter, men det er mange som skal og må bidra i dette arbeidet. Anbefalingene viser at det er behov for å systematisere arbeidet noe mer slik at det blir en bedre forventningsavklaring, skoleeier (med kommunestyret i spissen) kan være mer aktiv med å etterspørre informasjon, og foreldrene kan involveres mer i arbeidet.

Vi mener at rapporten gir et godt innblikk i hvordan det arbeides med psykososialt læringsmiljø ved skolene i Rendalen kommune. Det gjøres mye bra, og det er tatt frem et eksempel med PPT sitt bidrag for å styrke læringsmiljøet. Det kan gjøres forbedringer på ulike nivå, og rapporten har konkrete anbefalinger for de undersøkte problemstillingene. Vi anbefaler at kontrollutvalget oversender rapporten til kommunestyret og at revisors anbefalinger vedtas.

Kontrollutvalget skal følge opp kommunestyrets vedtak av anbefalinger, og vår vurdering er at dette bør kunne gjøres innen utgangen av april 2026.